

данная информационная база может быть представлена в вид «конструктора урока» (занятия) [3]. При этом каждый «образец» формы, метода, структуры содержания темы анализируются с точки зрения следующих критериев и уровней (по системе критериев оценки работ по педагогике творчества с позиций ТРИЗ, по И. Викентьеву): актуальность методики (какие конкретно ваши проблемы решает), новизна (что реально нового дает профессионалу разработка), инструментальность (насколько технологична, инструментальна для профессионала разработка), понятность (доступность изложения), критерий роста (насколько методика помогает профессиональному росту) одна методика ограничивает рост личности, ставит преподавателя в сложное положение, не столько снимает проблемы, сколько добавляет их, а другая методика развивает не только детей, но и самого учителя, делает работу приятной и успешно-результативной) [4].

Висновки... Упомянутые выше методы и формы ТРИЗ-технологии применялись в определенной системе с учетом структуры и этапов процесса формирования профессиональных умений у студентов. Тщательным образом продуманное, аргументированное, четкое изложение теоретического материала на аудиторных занятиях и система методического обеспечения, которая включала практические поисковые и исследовательские задания по решению педагогических проблем в деятельности учителя начальных классов активизировали интерес к профессионально-познавательной деятельности, стимулировали аналитико-рефлексивную деятельность студентов в процессе работы с конкретными педагогическими явлениями.

Литература

1. Альтшуллер Г. С. Найти идею. Введение в теорию решения изобретательских задач / Г.С. Альтшуллер. – Новосибирск : Наука. Сиб. отд-ние, 1991. – 225 с.
2. Моляко В. А. Психология решения школьниками творческих задач / В.А. Моляко. – К. : Рад. шк., 1983. – 94 с.
3. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості : підруч. / С.О. Сисоева. – К. : Міленіум, 2006. – 346 с.
4. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / А.В. Хуторской. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.

Анотація

У статті розглядається проблема використання методів теорії розв'язання винахідницьких задач на заняттях зі студентами спеціальності «Початкове навчання». Нестандартна організація процесу вирішення педагогічних задач сприяла розвитку творчого підходу до професійної діяльності у початковій школі.

Аннотация

В статье рассматривается проблема использования методов теории решения изобретательских задач на занятиях со студентами специальности «Начальное обучение». Нестандартная организация процесса решения педагогических задач способствовала развитию творческого подхода к профессиональной деятельности в начальной школе.

Summary

The problem of the use of the theory of inventive problem solving in the classroom with the students of specialty «Primary education». Custom solutions organization process of pedagogical problems contributed to the development of creative approaches to professional work in the primary school.

Ключові слова: професійні вміння вчителя початкових класів, система педагогічних задач, методи теорії розв'язання винахідницьких завдань.

Ключевые слова: профессиональные умения учителя начальных классов, система педагогических задач, методы теории решения изобретательских задач.

Key words: professional skills of primary school teacher, the system of pedagogical tasks, methods of the theory of inventive problem solving.

Подано до редакції 15.10.13.

УДК 371.134:005.336.2:78.071.4(045)

© 2013

Барицька О.А.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процес підготовки майбутніх учителів музики – багатограний та багатоаспектний і будується на основі синтезу педагогічної теорії, мистецької освіти і практики музичного навчання та охоплює всі його ланки і етапи. Значну вагу у змісті такої освіти мають заняття зі спеціального музичного інструменту, диригування, концертмейстерського класу, сольного співу.

Мультимедійні технології сьогодні відкривають широкі можливості у творчому засвоєнні музичного простору, як на рівні професійного мистецтва, так і аматорської творчості.

Реалії сучасного світу, пов'язані з поширенням означених технологій та їх технічними можливостями у сфері музичного мистецтва, обумовлюють необхідність впровадження у фахову підготовку учителів музики

спеціальних методик та дисциплін. Оволодіння програмою таких курсів сприятиме підвищенню рівня фахової компетентності спеціалістів цього напрямку, відкриє шлях до майстерності у майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблема компетентнісного підходу до процесу підготовки вчителів музики зумовлює чітке розуміння не тільки сутності, а й особливостей формування компонентів фахової та професійної компетентностей у галузі мистецької освіти. Цьому питанню присвячені дослідження М. Михаськової, І. Полубояриної, Є. Проворової та ін.

Активно досліджуються в останні роки питання інформатизації загальноосвітньої та вищої школи (В. Биков, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, В. Михалевич, Н. Морзе, П. Стефаненко, О. Співаковський та інші), можливості використання комп'ютерних технологій у мистецькій освіті (О. Трофимов, О. Бордюк, А. Бондаренко, В. Луценко, Н. Белявіна та інші).

Водночас здійснені дослідження не вичерпують усіх аспектів технологічної побудови процесу фахової підготовки вчителя музики засобами мультимедійних технологій.

На основі узагальнення результатів аналізу відповідних наукових джерел виявлено низку суперечностей, які об'єктивно існують у системі фахової підготовки майбутніх учителів музики. Це суперечність між кількістю знань, напрацьованих людством, і можливостями доступу до них; інертністю традиційної системи освіти та швидкістю розвитку технологій; фізіологічними можливостями людини та потоком інформаційних знань, що повинні бути засвоєні; необхідністю підвищення якості фахової підготовки вчителів музики і недостатньою розробленістю механізмів їх реалізації у теорії і практиці вищої педагогічної школи.

Формулювання цілей статті... Метою статті є висвітлення етапів роботи з впровадження експериментальної методики формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій та діагностики її ефективності.

Виклад основного матеріалу дослідження... У ході проведеного констатувального експерименту, що полягав у визначенні критеріїв і показників, кількісному та якісному аналізі сформованості фахової компетентності, використовувалась комплексна методика, яка включала анкетування, метод експертних оцінок, аналіз практичної роботи студентів, тестування, метод самооцінки та рейтингу.

Аналіз результатів констатувального експерименту показав, що у більшості студентів недостатньо сформовані уміння застосовувати мультимедійні технології у навчанні, а також відсутня готовність використовувати їх у майбутній професійній діяльності.

На підставі даних констатувального експерименту можна стверджувати, що існує необхідність підвищення рівня готовності майбутніх учителів музики до використання мультимедійних технологій у майбутній професійній діяльності, що сприятиме формуванню їх фахової компетентності.

Метою формувального експерименту була перевірка ефективності запропонованої методики застосування мультимедійних технологій.

Головною експериментальною базою дослідження обрано Хмельницьку гуманітарно-педагогічну академію. Формувальний експеримент охопив студентів 4-6 курсів та проходив в природних умовах навчальних дисциплін "Музична інформатика" та "Комп'ютерне аранжування".

Програма експерименту передбачала виконання таких завдань:

- апробація методики формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій;
- добір методики статистичної обробки експериментальних даних;
- проведення замірів результатів застосування даної методики;
- зіставлення результатів експериментальних та контрольних груп студентів для визначення динаміки формування їхньої фахової компетентності;
- проведення вихідного діагностування та перевірка впливу розробленої методики на рівень формування фахової компетентності майбутніх учителів музики;
- розробка методичних рекомендацій щодо впровадження мультимедійних технологій у процес фахової підготовки майбутніх учителів.

Розв'язання поставлених завдань дослідження вимагало визначення критеріїв і показників сформованості фахової компетентності майбутніх учителів музики.

За встановленими критеріями було визначено рівні, які характеризували сформованість фахової компетентності майбутніх учителів музики.

Високий рівень відзначається позитивним ціннісно-мотиваційним ставленням до використання технологій мультимедіа в навчальній та професійній діяльності вчителя музики, знанням алгоритмів та методів ефективною обробки звукової, нотографічної, відео інформації за допомогою комп'ютера та мультимедійних пристроїв, уміннями працювати із сучасними пакетами музичних програм, володінням методиками використання прикладних програмних продуктів для підтримки навчального процесу з музики, пошуком майбутнім учителем нових творчих підходів до застосування мультимедійних технологій на уроках музики.

Середній рівень характеризується недостатньою ціннісною мотивацією й індивідуальним ставленням до використання мультимедійних технологій у музичному навчанні, недостатнім володінням термінологією, знаннями та вміннями працювати з більшістю пакетів музичних комп'ютерних програм, недостатнім використанням мультимедійних засобів для проведення уроків музики.

Низький рівень визначається негативним ставленням до використання мультимедійних технологій у навчальній та професійній діяльності вчителя музики, відсутністю системності знань зі шкільного курсу інформатики, особливостей роботи з музичними комп'ютерними програмами, бачення можливих напрямків використання мультимедійних технологій у музичному навчанні.

У ході формувального експерименту відбувалася реалізація технології, яка передбачала цілеспрямоване поетапне формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики й містила три умовно визначені етапи: *змістовно-підготовчий* (оволодіння студентами системою знань у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, комплексом гностичних, конструктивно-моделюючих умінь і навичок, необхідних для досконалого використання комп'ютера в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу й подальшій професійній діяльності); *операційно-діяльнісний* (застосування засвоєних знань, оволодіння майбутніми вчителями музики загальними прийомами та навичками використання програмного забезпечення з музики, набуття вмінь вирішувати професійні завдання засобами інформаційних технологій за готовими зразками, багаторазове відтворення та відпрацювання технічних операцій); *творчий* (закріплення й удосконалення сформованих умінь у галузі мультимедійних технологій шляхом самостійної творчо-пошукової діяльності майбутніх учителів музики із розв'язання нестандартних ситуацій, притаманних процесу музичного навчання учнів із використанням мультимедійних технологій).

Експериментальна перевірка методики формування фахової компетентності відбувалася в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики. Так, на змістовно-підготовчому етапі було запропоновано викладання курсу „Музична інформатика”, який охоплював пакет офісних програм, презентаційної графіки тощо.

На операційно-діяльнісному етапі відбувалося впровадження розробленого спецкурсу „Комп'ютерне аранжування”, що мав на меті не тільки поглиблене вивчення способів та прийомів створення та обробки звукової інформації, методики викладання музики за допомогою технологій мультимедіа, але й забезпечення в майбутньому базису для оволодіння новими пакетами музичних комп'ютерних програм з урахуванням дуже стрімкого їхнього оновлення, а також формування у студентів стійкого бажання володіти мистецько-інформаційною компетентністю [1] у своєму житті та професійній діяльності. На цих етапах використовувалися розроблені лекції та лабораторно-практичні заняття з мультимедійною підтримкою, а також Інтернет-технології для пошуку сучасного програмного забезпечення з музики та електронних журналів для викладачів музики, проводилися навчальні конференції. Творчо-пошуковий етап включав педагогічну практику за оновленою програмою, доповненою професійно орієнтованими індивідуальними завданнями, завдяки яким майбутні вчителі музики набували особистісного досвіду використання засобів мультимедійних технологій, а також передбачав включення студентів у проектну та самостійну творчо-пошукову діяльність. Наскрізним елементом технології формування мистецько-інформаційної компетентності було використання комп'ютерних тестових завдань для здійснення поточного контролю якості засвоєння теоретичних знань та практичних умінь студентів у галузі мультимедійних технологій.

Одержані нами дані про визначення загального рівня сформованості фахової компетентності слухачів на початок і кінець експерименту зображено графічно (рис.1). На кінець експерименту вищим став приріст загального рівня професійної компетентності у студентів експериментальної групи (33%) проти контрольної групи (15%).

Для розподілу груп на підгрупи на початок і кінець експерименту за рівнями їхньої фахової компетентності було визначено їхнє відсоткове значення. Це дозволило обґрунтувати розподіл груп на підгрупи за рівнями фахової компетентності слухачів, а також вивести інтенсивність розвитку (просування) кожного рівня фахової компетентності майбутнього вчителя музики на кінець експерименту.

Ці результати внесено у робочі таблиці 2-3 з урахуванням таких позначень:

КГ* (контрольна група);

ЕГ* (експериментальна група).

Порівняння експериментальних даних (див. табл. 2-3) дозволило простежити позитивну динаміку змін, яка найбільше виражена у слухачів експериментальної групи, а саме: найбільшою мірою збільшилась кількість осіб високого рівня фахової компетентності (з 5 осіб (20%) до 14 осіб (56%)), значно зменшилась кількість осіб низького рівня (з 11 осіб (44%) до 1 особи (4%)), залишилась без змін кількість осіб середнього та низького рівнів (1 особи (4%)). При цьому в контрольній групі також зменшилась кількість осіб низького рівня фахової компетентності (з 14 осіб (56%) до 11 осіб (44%)), у цьому випадку значних змін не відбулось.

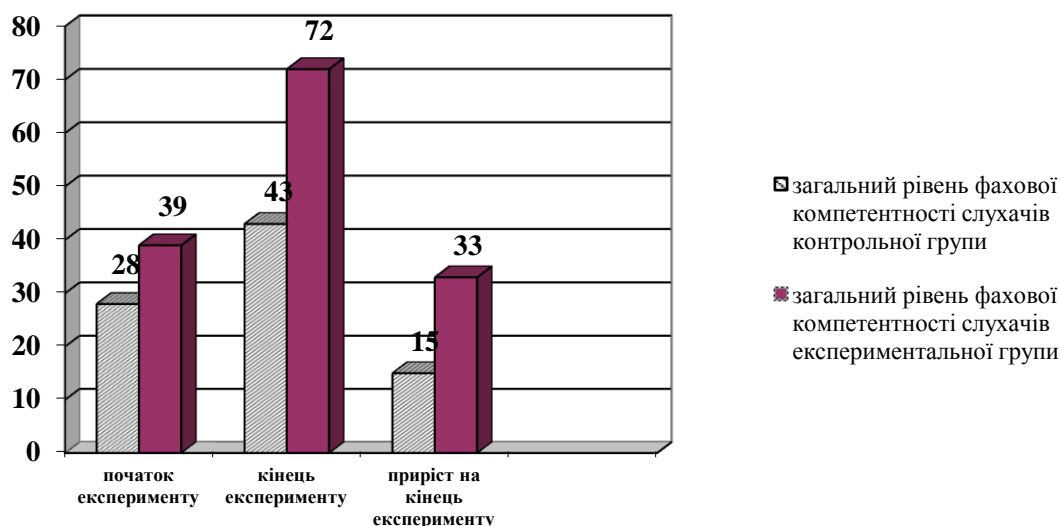

Рис. 1. Порівняльний аналіз загального рівня фахової компетентності слухачів контрольної й експериментальної груп

Таблиця 2

Показники рівнів фахової компетентності за результатами вхідної діагностики

Групи слухачів	Рівні фахової компетентності майбутніх учителів					
	Низький		Середній		Високий	
	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %
КГ*	14	56	10	40	1	4
ЕГ*	11	44	9	36	5	20

Таблиця 3

Показники рівнів фахової компетентності за результатами вихідної діагностики

Групи слухачів	Рівні фахової компетентності майбутніх учителів					
	Низький		Середній		Високий	
	кількість осіб	У %	кількість осіб	у %	кількість осіб	у %
КГ *	11	44	11	44	3	12
ЕГ *	1	4	10	40	14	56

Висновки... Отже, за допомогою комплексу експериментальних методів (комплексні спостереження, вимірювання, аналіз та обробка даних дослідно-експериментальної роботи та ін.) ми зареєстрували позитивні зміни у формуванні фахової компетентності майбутніх учителів музики та підтвердили позитивний вплив експериментальної методики.

Література

1. Бордюк О.М. Сутність та функціональні характеристики інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі / О.М. Бордюк // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – Вип.17 : зб. наук. пр. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 263 с.
2. Полонский В. М. Оценка качества научно-педагогических исследований / В.М. Полонский. – М. : Педагогика, 1987. – С. 35.
3. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии / Е.В. Сидоренко. – СПб : Речь, 2000. – 350с.
4. Суховірський О.В. Вивчення рівня інформаційної підготовки вчителів початкової школи України / О.В. Суховірський. – Інформатизація освіти України : Європейський вимір : М-ли міжнар. наук.-практ. конференції, (м. Кам'янець-Подільський, 14-17 травня 2007 року). – Київ, Кам'янець-Подільський, 2007. – 232 с.

Анотація

У статті висвітлюються етапи експериментальної роботи по впровадженню мультимедійних технологій в процес фахової підготовки майбутніх учителів музики та діагностика ефективності експериментальної методики.

Аннотация

В статье освещаются этапы экспериментальной работы по внедрению мультимедийных технологий в процесс профессиональной подготовки будущих учителей музыки и диагностика эффективности экспериментальной методики.

Summary

The article illuminated stages of experimental work on introduction of multimedia technologies in the process of professional preparation of future music masters and diagnostics of efficiency of experimental methodology.

Ключові слова: фахова компетентність, мультимедійні технології, музичні комп'ютерні програми, мистецько-інформаційна компетентність.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, мультимедийные технологии, музыкальные компьютерные программы, художественно-информационная компетентность.

Key words: professional competence, multimedia technologies, musical computer programs, artistic-informative competence.

Подано до редакції 17.10.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Гуральник Н.П.

УДК [378.147:811.111]:004

© 2013

Білецька Ю.Г.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інтеграція України до європейської спільноти, приєднання вітчизняної системи вищої освіти до Болонської декларації, орієнтація на загальноєвропейські рекомендації та вимоги з мовної освіти передбачають реформування вищої школи, модернізацію професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови (ІМ).

В світовому освітньому процесі ми вбачаємо тенденції гуманізації сучасного суспільства, коли ставка робиться на формування культури, духовність людини, відповідальність за свої вчинки, повагу до особистості, довіру до неї, прийняття її особистісних цілей, запитів і інтересів, створення максимально сприятливих умов для розкриття і розвитку її здібностей і обдаровань, повноцінного життя і самовизначення.

Зміст Рекомендацій Ради Європи щодо мовної освітньої політики формує нові вимоги до майбутнього вчителя в контексті демонстрації ним високого рівня готовності до забезпечення європейської якості освіти, переходу до нових форм і методів організації навчального процесу, сприяння мобільності студентів у межах європейського освітнього простору, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), формування професійної культури. Широке впровадження ІКТ дозволяє майбутнім фахівцям з іноземної мови використовувати такі засоби навчання, які були б адекватні їх індивідуальним рисам, відповідали професійному досвіду, наявній міжнародній практиці, сприяли б формуванню і розвитку професійної культури.

Формулювання цілей статті... Визначити теоретичні засади професійної культури майбутнього вчителя в умовах впровадження ІКТ. Для вирішення вказаної мети поставили такі завдання: 1) визначити поняття «професійно-педагогічна культура», 2) визначити основні засоби ІКТ; 3) схарактеризувати особливості професійної культури майбутніх вчителів іноземної мови в умовах впровадження ІКТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Слід зауважити, що у зв'язку з збільшенням уваги до викладання іноземних мов у загальноосвітній школі аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя ІМ є предметом дослідження широкого кола науковців. Зокрема, цій проблематиці присвячені праці О.Л. Бердичівського, О.Б. Бігіч, Ж.Л. Вітліна., Т.В. Зубенко, Л.П. Кадченко, С.Ю. Ніколаєвої., В.Г. Пасинок., Н.В. Савчак., В.Л. Скалкіна, Н.К. Складаренко., В.С. Цетлін., Т.М. Шкваріної та ін.

Крім того, науковцями досліджено різні аспекти соціально-професійного становлення особистості вчителя, а саме: проблеми формування соціальної та професійної зрілості вчителя (І.А. Зязюн., М.П. Лебедик., О.В. Михайлов., В.В. Радул та ін.); професійна майстерність вчителя (В.І. Авершин, Ю.Л. Баланюк., І.А. Зязюн, М.В. Євтух, І.Є. Синиця., І.Т. Федоренко., І.І. Чернокозов., Л.Л. Хоружая., С.О. Шмаков та ін.); професійна активність (Л.А. Аврамчук, Ю.А. Мислевський, Л. Онищук, С. Щербина та ін.); умови становлення професійної мотивації майбутнього вчителя (В.К. Буряк, В.М. Галузинський, Н.В. Кічук, М.П. Максимчук, О.О. Медведенко, Н.Г. Ничкало, Б.О. Федоришин, П.І. Шевченко та ін.); проблеми професійного самовдосконалення педагога (І.А. Зязюн, М.І. Сметанський, Н.Г. Ничкало, В.О. Мартиненко, С.О. Сисоєва, В.О. Сухомлинський та ін.).